

Fiziki Teslim İçeren Türev Ürün Sözleşmeleri Katma Değer Vergisine Tabi Olmalı Mı?

Dr. Murat BATI*

ÖZET

Teknolojik gelişme ile birlikte küreselleşme uluslararası rekabeti gerek ülkeler gerekse şirketler aleyhine artırırken söz konusu kişi ve ülkelerin karşı karşıya kaldıkları finansal riskleri de artırmıştır. Küreselleşmenin paralelinde artan riskler daha anlaşılabilir ve karmaşık bir hale gelmiştir. Söz konusu riskleri kontrol altında tutmak ve bu risklerden kurtulmak için farklı araçlar arama yoluna gidilmiş ve bunlardan biri olan türev araçların bulunması önem arz etmiştir. Türev araç olarak adlandırılan forward, future, swap ve opsiyon sözleşmelerinin ülkemiz için de yeni birer enstrüman olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Türev araçlar ülkemiz vergi mevzuatında kendine yer bulurken özellikle “fiziki teslim gereken işlemlerin KDV’ye tabi olmaması” hususu bu çalışmada ele alınmıştır. Almanya ve Fransa’da fiziki teslim gereken türev araç sözleşmelerinin fiziki teslimleri KDV’ye tabi tutulurken bazı ülkelerde ülkemiz uygulamasına benzer şekilde KDV dışında olmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Katma Değer Vergisi, Türev Araçlar, Forward, Future, Swap, Opsiyonlar.

Jel Sınıflandırması: H20, H25, H29

SHOULD DERIVATIVE CONTRACTS WHICH INVOLVE PHYSICAL DELIVERY BE SUBJECT TO VALUE ADDED TAX?

ABSTRACT

While globalization and technological developments increase international competition both for countries and for companies, the financial risks faced by persons and countries have also increased. The risks that have increased parallel to globalization have also become more complicated and obscure. Different instruments have been sought to control and get rid of the risks in question and it has become important to find derivatives, which is one of these instruments. It would not be incorrect to say that forward, future, swap and option contracts which are referred to as derivatives are new instruments for our country, too. Derivatives are included in our country’s tax legislation, and this article especially deals with the issue of “transactions that require physical delivery are not subject to VAT”. Physical deliveries of derivative contracts that require physical delivery are subject to VAT in Germany and France, while in other countries, similar to the practice in our country, they are excluded from VAT.

Keywords: Value Added Tax, Derivatives, Forward, Future, Swap, Options.

Jel Classification: H20, H25, H29

* Öğretim Görevlisi

GİRİŞ

Tüketim vergilerinden olan ve 1 Ocak 1985 yılında uygulamaya geçen 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun¹ 1'inci maddesiyle işlemlerin Türkiye'de gerçekleşmesi şartıyla ticarî, sınai, ziraî faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler, her türlü mal ve hizmet ithalatı ve diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler olmak üzere üç başlık altında KDV'nin konusu hüküm altına alınmıştır. KDV'ye verginin konusuna giren faaliyet konularına ilişkin herhangi bir tanım bulunmamaktadır. Bu nedenle söz konusu faaliyetlerin tanımı ve niteliği konusunda GVK'ya atıf yapılmıştır. GVK'da ilgili hüküm bulunmaması halinde Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer mevzuata bakılacaktır.² KDV'nin konusunu oluşturan Kanun'un 1'inci maddesinin (1)'inci bendinde "*Ticarî, sınai, ziraî faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler*;³" hükmü ile; yapılan faaliyetlerin Türkiye'de yapılması ve işlemlerin anılan Kanun kapsamında değerlendirilmesi için ticari, sınai, ziraî ve serbest faaliyeti kapsamında yapılması gerekmektedir. Teslimin Türkiye'de yapılmasının anlamı, malların teslim anında Türkiye'de bulunmasını⁴ ifade eder. 1 Seri No.lu KDV Genel Tebliğ⁵ konu ile ilgili düzenleme yapmıştır. Söz konusu Tebliğ'e göre; Bir işlemin katma değer vergisine tabi olması için, işlemlerin Türkiye'de yapılmış olması ve işlemlerin Kanun'un 1'inci maddesinde sayılan mal teslimleri ve hizmet ifalarından ibaret olması gerekmektedir. Mal teslimlerinde malların teslim anında Türkiye'de bulunması, hizmet ifalarında ise hizmetin Türkiye'de yapılması, veya hizmetten Türkiye'de faydalanılması hallerinde işlemler Türkiye'de yapılmış sayılacaktır. Kanunun 6/a maddesi uyarınca mal teslimlerinde malların teslim anında Türkiye'de bulunması,

işlemin Türkiye'de yapılmış sayılması için yeterli görül müştür. Yani mal teslimlerinde mal teslim eden şahsın uyuşuna bakılmaksızın teslim Türkiye sınırları içinde yapılmışsa vergiye tabi olacak; Türkiye dışında yapılan mal teslimleri ise vergi dışı kalacaktır. Diğer bir deyişle bir Türk vatandaşının Türkiye dışındaki mal teslimleri vergilendirilmeyecek, buna karşılık yabancı uyruklu bir şahsın Türkiye içinde yaptığı mal teslimleri vergiye tabi tutulacaktır. Hizmet ifalarında işlemin Türkiye'de yapılmış sayılması için, Kanun'un 6/b maddesi uyarınca hizmetin Türkiye'de yapılması veya hizmetten Türkiye'de faydalanılması gerekmektedir.

15 Seri No.lu KDV Genel Tebliği'nin⁶ "*Yurt Dışından Sağlanan Hizmetler*" başlıklı (C) fıkrasında da benzer açıklamalar yapılmıştır.⁷ Buna göre hizmet Türkiye dışında yapılsa bile faydalanmanın Türkiye içinde gerçekleşmesi Katma Değer Vergisi'nin konusuna girmesi için yeterli bir husus olacaktır. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinin "*Diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler*" başlıklı (3)'üncü bendi ise vergilendirilecek diğer teslim ve hizmetleri saymıştır.

1. KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU'NDA VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Katma Değer Vergisi'nde vergiyi doğuran olay, ticari, ziraî, sınai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde, Türkiye'de mal teslim edilmesi, hizmet ifa edilmesi, mal ve hizmet ithal edilmesi ve kanunda sayılan diğer işlemlerin yapılmasıdır.⁸ Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesi ve 1 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin⁹ "*Vergiye Doğuran Olay*" başlıklı (V) No'lu fıkrası KDV'de vergiyi doğuran olayı tanımlamıştır.¹⁰ Anılan hükümlerden de anlaşıldığı üzere bir mal teslimi veya hizmetin ifası halinde, malın teslim edildiği veya hizmetin tamamlandığı anda KDV

1 02.11.1984 tarih ve 18563 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2 Şükrü KIZILOĞMETİN TAŞ; Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2011, s.298.

3 Söz konusu faaliyetin devamlı surette yapılması gerekmektedir. Devamlılık arz etmeyen bu faaliyetler arızı kazanç olarak vergilendirilecektir.

4 Mualla ÖNCEL&Ahmet KUMRULU&Nami ÇAĞAN; Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, 19. Baskı, Ankara, 2010, s.404.

5 30.11.1984 tarih ve 18591 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

6 21.07.1985 tarih ve 18818 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

7 Anılan Tebliğ'de, Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesine göre işlemler Türkiye'de yapıldıkları takdirde vergiye tabi tutulabileceği hükme dilmıştır, KDV'ye madde 6/b uyarınca Türkiye'de yapılan, değerlendirilen veya faydalanılan hizmetlerin Türkiye'de ifa edilmiş sayılacağı, yurt dışındaki firmalara yaptırılan hizmetlerden bu kapsama girenlerin vergiye tabi olacağına, bu gibi hizmet ifalarında mükellef esas olarak yurt dışındaki firma olmakla birlikte, firmanın Türkiye'de ikametgâhı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi bulunmaması halinde vergi, sözü edilen Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesi gereğince hizmetten faydalanan yurt içindeki muhatap tarafından bağlı bulunulan vergi dairesine sorumlu sıfatıyla beyan edilip ödeneceği belirtilmiştir. Söz konusu Tebliğ, hizmet ithalatından söz edebilmek için faaliyetin Türkiye'de yapılmasının hizmet ithalatı olarak değerlendirilmediği, hizmet ithalatı için hizmetin yurt dışında yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

8 Salim Ateş OKTAR; Vergi Hukuku, Türkmen Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul, 2011, s.105.

9 30.11.1984 tarih ve 18591 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

doğmaktadır. Malın tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce fatura veya benzeri belgeler verilmesi halinde, bu belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere vergiyi doğuran olay fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesi anında KDV doğmaktadır. KDV'nin ortaya çıkması için mal teslimi veya hizmetin ifası için herhangi bir ödemenin yapılıp yapılmamasının veya ödemenin ne şekilde yapıldığının bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan, mal tesliminin gerçekleşmiş veya hizmet ifasının tamamlanmış olmasıdır. Vergiyi doğuran olayın yani teslimin gerçekleşebilmesi için gönderilen malın, komisyoncu veya konsinyi tarafından diğer bir kişiye tesliminin gerçekleşmesi gerekir.

2. KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU'NDA TESLİM

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 2'nci maddesinde tanımlanan "teslim" KDV'nin önem arz eden kavramlarından biridir. KDV açısından vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi için de dikkat edilmesi gereken bir kavram olan "teslim," anılan maddede; "*Teslim, bir mal üzerindeki tasarruf hakkının malik veya onun adına hareket edenlerce, alıcıya veya adına hareket edenlere devredilmesidir*" şeklinde hüküm altına alınmıştır. Teslim, mal üzerindeki tasarruf hakkının devredilmesini gerekli kıldığından ariyet ya da ödünç verme teslim sayılmaz. Ancak ödünç olarak verilen malların aynen değil de benzeri nitelikte mallar şeklinde geri alınması sonucu oluşan ve Borçlar Kanunu'nun 302 ve 306'ncı maddelerinde düzenlenen karz sözleşmesine dayalı işlemlerde ödünç olarak verilen malların tasarruf hakkı devredildi-

ğinden bu işlemler teslim sayılmaktadır.¹²

Diğer taraftan tasarruf hakkının mutlaka bir bedel karşılığı devredilmesi de şart değildir. Bedelsiz teslimler sayılan hibe, bağış ya da teberru da vergi kapsamında değerlendirilecektir. Bedelsiz teslim durumunda Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 27'nci maddesinde hüküm altına alınan emsal bedelinin matrah olarak kabul edilecek ve vergileme bu değer üzerinden yapılacaktır. Malların birbirleri ile değerini karşılığı olarak el değiştirilmesi de yani trampa da teslim gibi aynı şekilde vergilemeye tabi tutulur ve trampa, iki ayrı teslim hükmündedir denilerek söz konusu işlemlerin her ikisinin de ayrı ayrı vergilendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Trampada malların mülkiyeti karşılıklı olarak el değiştirdiğinden her iki taraf için de teslim sayılacak ve matrah, trampa edilen malların her birinin emsal bedeli olacaktır. Özel olarak teslim sayılan durumlar Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 3'üncü maddesinde hüküm altına alınırken 1 Seri No.lu KDV Genel Tebliği'nin¹³ II/A-B bölümlerinde detaylı şekilde açıklanmıştır.

3. TÜREV¹⁴ ARAÇ SÖZLEŞMELERİNİN KDV KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/4'üncü maddesinin (e) bendi "*Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler*" ve aynı maddenin (g) bendi "*Külçe altın, külçe gümüş, kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci, kübik virconia) döviz, para, damga pulu, değerli kâğıtlar, hisse senedi, tahvil, varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikaları...*" istisna edilmiştir.

¹⁰ Anılan madde ve Tebliğ uyarınca; mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde vergiyi doğuran olay, mal teslimi veya hizmetin yapıldığı, vergi alacağının zamanında kavranması ve güvence altına alınması amacıyla malın tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce fatura veya benzeri belgeler verilmesi halinde, bu belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere vergiyi doğuran olay fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesi anında, kısım kısım mal teslimi veya hizmet yapılması mutad olan veya bu hususlarda mutabık kalınan hallerde ise her bir kısmın teslimi veya bir kısım hizmetin yapılması anında, komisyoncular vasıtasıyla veya konsinyasyon suretiyle yapılan satışlarda vergiyi doğuran olay, malların satıcı tarafından komisyoncuya veya konsinyasyon suretiyle mal satanlara verildiği anda değil malların komisyoncu veya konsinyatör tarafından alıcıya teslimi anında, malın alıcıya veya onun adına hareket edenlere gönderilmesi halinde malın nakliyesine başlanması veya nakliyeciyi veya sürücüyü tevdi anında, amortisman tabi menkul veya gayrimenkul malların işletmede kullanılmak üzere imal veya inşa edilmesi halinde ise bu kıymetlerin aktife alınması veya kullanılmaya başlanması yani söz konusu kıymetlerin amortisman ayrılacak duruma gelmesi halinde, su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri enerji dağıtım veya kullanımlarında bunların ilgili müesseselerce bedellerinin tahakkuk ettirilmesi anında, kiraya verme işlerinde kiraya verilen şeyin kiracının kullanımına terk edilmesi anında, ithalatta, gümrük vergisi ödeme mükellefiyetinin başladığı, gümrük vergisine tabi olmayan işlemlerde ise fiili ithalin yapıldığı anda, ikametgahı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlar tarafından yabancı ülkelerle Türkiye arasında yapılan taşımacılık ile transit taşımacılıkta gümrük hattından geçilmesi anında gerçekleşmiş sayılacaktır.

¹¹ <http://www.danistay.gov.tr/kerisim/EsasNoKararC.jsp> (çevrimiçi) (01.01.2013)

¹² Mualla ÖNCEL&Ahmet KUMRULU&Nami ÇAĞAN; a.g.e., s.402.

¹³ 30.11.1984 tarih ve 18591 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

¹⁴ Türev kavramı, değerleri menkul kıymetlerden, paradan ve diğer dış değişkenlerden türetilen finansal enstrümanları" ifade ederken, türev araç türlerini ise, forward (alivire), futures (gelecek), opsiyon ve swap işlemleri şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Bunlardan borsalarda yani organize olmuş piyasalarda (örgütlenmiş piyasalar) işlem gören türev araçlar, opsiyon ve futures sözleşmeler iken organize olmamış (örgütlenmemiş piyasalar-tezgahüstü piyasalar-(Over The Counter-OTC)) piyasalarda yani borsalarda değil de banka ve aracı kurumlarda işlem gören türev araçlar ise forward ve swap olarak tasnif etmek yerinde olacaktır. Ancak opsiyon sözleşmelerinin bir kısmı tezgahüstü piyasalarda da işlem görabilmektedir. Bu nedenle opsiyonlar için borsada işlem görenler ya da tezgahüstü piyasada işlem görenler diye ikiye ayrılır. (Marc LEVINSON; Finansal Piyasalar Kılavuzu, çev. Cengiz YAVULIOĞLU, İlhan EGE, Gülüzar KURT, 1.Baskı, Liberte Yayınları, Ankara, 2007, s.289.& Yakup ERGİNCAN; Endekse Dayalı Vadeli İşlem Sözleşmeleri Portföy Yönetiminde Kullanımı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Yayın No:33, Ankara, 1996, s.2.)

Söz konusu maddede, altın, döviz, hisse senedi ve tahvil teslimleri KDV’den istisna edilmekle beraber bunlar üzerine düzenlenen türev araç sözleşmelerinin de vergi kapsamı dışında kalması gerektiği kanısıyla türev araç sözleşmeleri de vergi kapsamı dışındadır. Buna göre fiziki teslim gereken her türlü türev araç sözleşmesi bu madde hükmüne göre istisna edilecek ve fiziki teslim ağırlıklı çalışan İstanbul Altın Borsası bünyesinde düzenlenen sözleşmeler vergi kapsamında kalacaklardır. Öte taraftan söz konusu madde “*Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler*” ifadesi ile BSMV kapsamında değerlendirilen işlemlerden KDV alınmamasını ve BSMV kapsamında sadece değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak türev araç sözleşmelerinin KDV’ye tabi olup olmaması sorunu, kanunun lafzi ve ruhuna uygun olarak incelenmeye çalışılmış olup uygulama da türev araç sözleşmelerinden sadece BSMV tarh edilmektedir.

Organize piyasada işlem görmeyen forward, swap ve bir kısım opsiyon sözleşmeleri borsalarda işlem görmeyen dolayısıyla da takas odası işlemleri olmadan doğrudan tarafların kendi aralarında düzenledikleri sözleşmelerdir. Taraflar, sözleşmeleri düzenlerken özellikle de forward¹⁵ sözleşmelerde mal teslimi gerçekleşir. Dolayısıyla forward sözleşmelere konu olan hisse senedi, döviz emtia ya da tahvil gibi kıymetlerin vade sonunda teslimi söz konusudur. Söz konusu teslimin Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 1’inci maddesi kapsamında değerlendirilmesi sonucu yani teslimin Türkiye’de yapılması ve devamlı olma şartıyla ticari, zirai, sınai ya da serbest meslek faaliyeti kapsamında değerlendirilmesi sonucu yapılacak işlemin KDV’nin konusuna girmesi gerekmektedir. Buna göre 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nda sayılan mü-

kellef ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun ticari kazanç, zirai kazanç ve serbest meslek faaliyeti kapsamında değerlendirilen forward sözleşmelerinin KDV’ye tabi olması gerekmektedir. Gerçek kişilerin kendi nam ve hesapları nezdinde yapılan forward sözleşmelerinin, GVK madde 37/5 kapsamında değerlendirilmesi sonucunda devamlılık unsurunun da varlığı halinde ticari kazanç sayılacağı ve teslimin Türkiye’de yapılması şartı ile KDV’nin konusuna gireceği, ancak anılan faaliyetin devamlı surette yapılmaması durumunda ise Gelir Vergisi Kanunu’nun “Arızı Kazançlar” başlıklı 82’nci maddesinin (1)’inci bendi kapsamında değerlendirileceğinden teslimin Türkiye’de yapılması durumunda bile KDV’nin doğmayacağı aşikârdır.

Bir diğer tezgahüstü piyasa işlemi de swap’tır¹⁶. Swap uygulamada özellikle döviz ve faiz swapı şeklinde oldukça fazla işlem görmektedir. Özellikle döviz swapı¹⁷ sözleşmelerinde iki tarafında kendi ülkelerinde sahip oldukları kredi avantajlarını kullanarak borçlanmaları sonucunda; bir para tesliminin sonrasında ve tarafların borçlanılan paraların diğer tarafa teslimi olmak üzere her ülkede ikiye ayrı teslim söz konusudur. Swap sonucu paranın Türkiye’ye getirilmemesi KDV’nin doğmasına engel değildir. 15 Seri No.lu KDV Genel Tebliği’nin¹⁸ “Yurt Dışından Sağlanan Hizmetler” başlıklı (C) fıkrası uyarınca; KDVK’nın 6/b bendine göre, Türkiye’de yapılan, değerlendirilen veya faydalanılan hizmetler Türkiye’de ifa edilmiş sayılacağı, yurt dışındaki firmalara yaptırılan hizmetlerden bu kapsama girenlerin vergiye tabi olacağının, bu gibi hizmet ifalarında mükellef esas olarak yurt dışındaki firma olmakla birlikte, firmanın Türkiye’de ikametgâhı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi bulunmaması halinde vergi, sözü edilen Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 9’uncu

15 Türev araçların en eskisi ve basiti olan “forward”, kelime olarak dilimize ingilizceden gelmiş olup Türkçe’de “ileriye” anlamındadır. Buna göre; forward sözleşmeler; alıcı ve satıcı arasında imzalanan ve fiyatı bugünden belirlenen bir varlığın gelecekte belirlenen bir tarihte teslimini içeren bir anlaşmadır. Ülkemizde forward sözleşmeler, tezgahüstü piyasalarda (ÖTC) işlem görmektedirler. Tüm forward sözleşmelerin en önemli özelliği, müşteri ile banka ya da aracı kurum arasında karşılıklı görüşme sonucu ve ihtiyaca göre özel tasarlanan ürünler olmaları ve işlemin gerçekleştiği anda, alıcı ve satıcı arasında para alışverişinin olmayışdır. Diğer bir ifadeyle koşulların tarafların iradeleri ile şekillendirilebilen sözleşmeler olmalarıdır. Forward ve spot işlemler arasındaki fark, alım satım işleminin yapılma zamanıyla ilgilidir. Spot işlemlerin çoğunda varlık hemen el değiştirmekte ve ödeme derhal yapılmaktadır. Uygulamada spot işlemler hemen olmasa bile, en geç iki iş günü içinde gerçekleşmektedir. Forward sözleşmeler ise bir, üç ya da altı aylık vadeler halinde düzenlenebilmektedir. Bu nedenle forward sözleşmeler bir spot piyasa işlemi olmakla beraber, ileri bir tarihte teslimat yapısı nedeniyle türev araç sayılmaktadır. (Don M. CHANCE; An Introduction to Option and Futures, The Dryden Press, Florida, 1989, s. 20. & Ahmet Naci ARIKAN; Dövizle Dayalı Olarak Yapılan Forward İşlemlerinin İşleyişi ve Vergi Usul Kanunu Açısından Değerlemesi, Vergi Dünyası, Sayı: 259, Mart 2003, s.55. & Nurgül CHAMBERS; Türev Piyasalar, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., 2. Baskı, İstanbul, 2007, s.2.)

16 İngilizce kökenli olan swap kavramı; iki tarafın faizi ya da döviz değiştirmek suretiyle kredi maliyetini düşürmek amacıyla bir sözleşmeye dayanarak yaptıkları ve ünlü iktisatçı David Ricardo’nun Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi’ne dayanan bir takas ve değiş-tokuş işlemidir. Swap, kavram olarak “değiş tokuş” veya “trampa (takas-barter)” anlamına gelmekle beraber, swap sözleşmesi ile iki taraf daha önceden belirlenmiş şart ve vadede dövizleri veya faiz oranlarını değiştirmektedirler. Diğer bir ifadeyle, swap sözleşmesi iki taraf arasında yapılan bir anlaşmaya göre gelecekte belirli bir tarihte ele alınan varlığın nakit akımlarının karşılıklı değiştirilmesine yönelik bir sözleşmedir. (Nejat TENKER; Finansal Muhasebe, Gazi Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 1999, s.376. & John HULL; Options, Futures and Other Derivatives, Prentice Hall, New Jersey, 1997, s.17)

17 Döviz (Para) swapı, taraflar arasında belirlenen miktarda bir paranın (dövizin) başka bir para (döviz) ile değiştirilmesi ve daha önceden kararlaştırılan vade sonunda değiştirilen anaparanın geri verilmesini içeren bir anlaşma türüdür. (Öztin AKGÜÇ; Finansal Yönetim, Avcıl Basım Yayın A.Ş., İstanbul, 1998, s.702.)

18 21.07.1985 tarih ve 18818 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

maddesi gereğince hizmetten faydalanan yurt içindeki muhatap tarafından bağlı bulunulan vergi dairesine sorumlu sıfatıyla beyan edilip ödeneceği belirtilmiştir. Swap sözleşmelerinin büyük ölçekli firmalar ve ancak ticari mahiyette yapılmasının uygulamada mümkün olması münasebetiyle döviz swaplarının tamamı KDV'nin konusuna girmesi gerekmektedir. Swap sözleşmesi sonucunda yani vadenin dolmasıyla alınan dövizlerin tekrardan bir değiş-tokuşu olacağı için ikinci kez KDV'nin doğacağı ve yapılan bu ikinci işleminde KDV'ye tabi tutulması gerekmektedir.

Faiz swaplarında¹⁹ da benzer bir uygulama söz konusu olacağı dikkate de alınarak KDV'nin matrahı sorununa değinmekte fayda olacaktır. Akdedilen bir swap sözleşmesinde tarafların karşılıklı sağladıkları düşük borçlanma maliyetlerinin değişiminin yanı sıra buna ilaveten kur farkı ya da benzer bir menfaatin de sağlanması söz konusu olabilmektedir. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 20'nci maddesi uyarınca teslim ve hizmet işlemlerinde matrah, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedeldir. Ayrıca Kanun'un 24'üncü maddesinin (c) bendinde, vade farkı, fiyat farkı, faiz, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerler matraha eklenen unsurlar olarak hüküm altına alınmaktadır. Buna göre kullanılan kredi karşılığında sağlanan her türlü menfaatin matraha dahil olması gerekmektedir. Konuyla ilgili benzer bir karar, İstanbul 9'uncu Vergi Mahkemesi'nin²⁰ Esas No:2010/849 ve Karar No: 2011/555 sayılı kararında görebilmek mümkündür. Buna göre, mükellef kurumun ilişkili olduğu şirketten elde ettiği faiz gelirleri için hesapladığı KDV'nin örtülü sermayeye isabet eden kısmını düzelterek beyan dışı bıraktığından bahisle tarh edilen vergi ziyai, cezalı KDV tarhiyatlarına dava açılmıştır. Buna göre hesaplanan faizlerin iştirak kazancı olarak kurumlar vergisinden istisna tutulduğu kendileri açısından iştiraktan elde edilen kar payı diğer taraflar için ise dağıtılan kar kabul edildiğinden kar payı dağıtımı KDV yönünden bir mal ve hizmet alım satımı sa-

yılamayacağından temettü ödemesi kabul edilen faizler için ayrıca KDV hesaplanmaması gerektiği iddia edilerek açılan dava anılan mahkeme tarafından, şirketin ilgili olduğu kurum ve kişilere para kullandırmasının hizmet olarak değerlendirilerek tahakkuk eden faizin beyan dışı kaldığından bahisle salınan cezalı KDV tarhiyatında yasal isabet-sizlik olmadığı gerekçesiyle davanın reddedildiği görülmektedir.

Ancak Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında kur farklarının KDV'ye tabi olacağına dair bir ifade olmamakla birlikte Kanun'un "*matraha dahil olan unsurlar*" başlıklı 24/c maddesinde kur farkının matraha dahil unsurlar arasında sayılmamış olması, kur farklarının KDV'ye tabi olmayacağını gerekli kılmaktadır. Gelirler Genel Müdürlüğü'nce verilen 04.08.1997 tarihli ve B.07.GEL.053/5324-191/32761 sayılı muktezada²² da ilk defa kur farklarının belli koşullarla KDV'ye tabi olmayacağı ifade edilmiştir. Buna ilaveten, Danıştay Dokuzuncu Dairesinin²³ Esas No: 2002/3605 ve Karar No: 2002/4126 sayılı kararıyla "*Özel Finans Kurumlarının Döviz Karşılığı Vadeli Satışlarında (Murabaha) Lehe Oluşan Kur Farkları Katma Değer Vergisine Tabi Olacağı ve Satışa Konu Olan Malın Tabi Olduğu Katma Değer Vergisi Oranı Üzerinden Hesaplama Yapılacağı*" konulu temyiz talebinin red edildiği görülmektedir.

Öte yandan Gelir idaresi Başkanlığı 105 Seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nde,²⁴ bedelin döviz cinsinden veya dövizde endekslenerek ifade edildiği işlemlerde, bedelin kısmen veya tamamen vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarihten sonra ödenmesi halinde, satıcı lehine ortaya çıkan kur farkı esas itibarıyla vade farkı mahiyetinde olduğundan, matrahın bir unsuru olarak vergilendirilmesi gerektiği ve teslim veya hizmetin yapıldığı tarih ile bedelin tahsil edildiği tarih arasında ortaya çıkan lehte kur farkı için satıcı tarafından fatura düzenlenmek ve faturada gösterilen kur farkına, teslim veya hizmetin yapıldığı tarihte bu işlemler için geçerli olan oran uygulanmak

¹⁹ Farklı fon piyasalarından sağlanan vadelerinin, miktarlarının ve para birimlerinin aynı olduğu fakat sadece faiz oranlarının değişik olduğu kredilerin faizlerinin değiştirilmesini ifade eden faiz swapı işlemlerinde, anaparanın değişiminin olmadığı yalnızca faiz ödemeleri yükümlülüklerinin değişmesi önem arz etmektedir. Faiz swapı tarafların belli bir zaman dönemi için faiz ödemelerini karşılıklı olarak değiştirdikleri bir anlaşma türüdür. (Harun KAYNAK; Genel Olarak Faiz Swapları ve Vergilendirme Sorunları, Vergi Dünyası, Sayı: 212, Nisan 1999, s.52.)

²⁰ Vergi Dünyası Yayınları; Yargı Kararları, Sayı 358, Haziran 2011, s.168-172.

²¹ Yalçın YALÇIN; Döviz Üzerinden Yapılan Vadeli İşlemlerde Sonradan Ortaya Çıkan Kur Farkının KDV Kanunu Karşısındaki Durumu, Vergi Dünyası, Sayı 349, Eylül 2010, s.133.

²² Selman KOÇ; Yabancı Para Üzerinden Yapılan Vadeli Satışlarda Kur Farklarının KDV Karşısındaki Durumu, Vergi Dünyası, Sayı 334, Haziran 2009, s.64.

²³ Vergi Dünyası Yayınları; Yargı Kararları, Vergi Dünyası, Sayı 340, Aralık 2009, s.220.& http://www.danistay.gov.tr/kerisim/kelime_ozet.jsp?kelimeler=vadeli%20i%FElem&ozet=metin&dokid=22794 (Çevrimiçi) (18.01.2013)

²⁴ 30.06.2007 tarih ve 26568 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

suretiyle KDV hesaplanması gerektiğini de vurgulayarak, kur farklarının KDV matrahına dâhil olması gerektiği yönünde²⁵ hüküm verirken, Danıştay'ın son dönemde verdiği bazı kararları,²⁶ bu tebliğin aksine kur farkının matraha dâhil olmaması gerektiği yönündedir. Swap sözleşmesi peçeleme sözleşmesi olarak kullanılmaya oldukça uygun bir enstrümandır. Buna göre, 5520 sayılı KVK'nın 13'üncü maddesinde transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı uyarınca kurumlar, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılacaktır. Alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler, her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13'üncü maddesinin (2)'nci bendinin son kısmı ile vergi rekabetine neden olan ülke ya da bölgelerde bulunan kişilerle yapılan tüm işlemlerin tereddüde mahal vermemek adına ilişkili kişilerle yapılmış sayılayacağı ve transfer fiyatlaması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı olarak kabul edileceğinden swap sözleşmelerinin transfer yoluyla örtülü kazanç hükümlerine göre tespit edilmesi ve gerçek bedelinin saptanarak hem Kurumlar Vergisi hem de Katma Değer Vergisi kapsamında vergilendirilmesi gerekmektedir. Ancak Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 27'nci maddesi uyarınca emsal bedel tespitinde Vergi Usul Kanunu'nun 267'nci maddesi esasları²⁷ dikkate alınırken, Kurumlar Vergisi Kanunu'na istinaden transfer fiyatlaması yoluyla örtülü kazanç dağıtımında emsal bedel ise Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13'üncü maddesinde belirtilen *"emsallere uygun bedel"*dir. Aynı maddede yer alan emsal bedel tespit yöntemleri ile Vergi Usul Kanunu'nun 267'nci maddesinde yer

alan emsal bedel tespit yöntemleri benzeşmektedir. Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı müessesesinde KDV ve Kurumlar Vergisine konu olan matrah tespitinin farklı olması beraberinde çeşitli sorunları da getirecektir.

Organize piyasalarda işlem gören future²⁸ ve bir kısım opsiyon²⁹ sözleşmelerinin ise KDV karşısındaki durumu organize olmayan piyasalara göre biraz daha belirgindir. Organize piyasada işlem gören future sözleşmelerinin temel özellikleri, belirli standartlara dayanır, takas odası garantisinde işlemler yapılır, vade sonunda mal tesliminin şart olmaması gibi belirleyici özellikleri vardır. Burada en belirleyici olan şey ise, işlemin takas odası nezdinde gerçekleşiyor olmasıdır. Zira, takas odası sözleşmeyi düzenleyenden teslim alır ve satın almak isteyen vererek iki ayrı teslim gerçekleşmiş sayılmaktadır. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 2'nci maddesi de benzer konuyu hüküm altına almıştır. Anılan Kanun maddesine göre, bir mal üzerindeki tasarruf hakkının iki ya da daha fazla kimse tarafından zincirleme âkit yapılmak suretiyle, malın bu arada el değiştirmeden doğrudan sonuncu kişiye devredilmesi halinde, aradaki safhaların her biri ayrı bir teslim hükmünde olduğuna işaret ederek takas odası aracılığıyla yapılan işlemlerin her birinin ayrı bir teslim hükmünde olması ve her teslimin de ayrı ayrı vergilendirilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan future sözleşmelerini Gelir Vergisi Kanunu'nun 37'nci maddesinin (2)'nci bendi kapsamında ticarî kazanç olarak değerlendirmek gerektiğinden yapılan işlemlerin Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesi uyarınca da KDV'nin konusuna dahil etmek gerekliliği kaçınılmazdır.

Future sözleşmelerle ilgili önemli bir husus da, sözleşmeler ters pozisyonla kapatılması anında sözleşmenin dayanak olduğu varlığın ya tesliminin gerekmesi ya da nakit olarak bir uzlaşma yöntemi seçilebilmesidir. Nakit uzlaşma kararı, vade sonunda varlık tesliminin olmadığı sadece sözleşmeye konu varlığın sözleşmede akdedilen fiyatı

25 Yalçın YALÇIN; a.g.m., s.135.

26 Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 18.10.2006 tarih ve E: 2006/50, K: 2006/286 sayılı Kararı; Danıştay'ın 7'nci Dairesi'nin 27.05.2002 tarih ve E: 2000/6610, K: 2002/2088 sayılı Kararı; Danıştay'ın 9'uncu Dairesi'nin, 28.04.2005 tarih ve E: 2003/3833, K: 2005/1095 sayılı Kararı. (<http://www.danistay.gov.tr/kerisim/EsasNoKararC.jsp> 8çevrimiçi) 18.01.2013)

27 VUK'un 267'nci maddesinde yer alan emsal bedel tespit yöntemleri sırasıyla ortalama fiyat esası, maliyet bedeli esası ve takdir esasıdır. Emsal bedeli bu sıraya riayet edilerek tespit edilir. Ortalama fiyat esasına göre; aynı cins ve nevideki mallardan sıra ile değerlemenin yapılacağı ayda veya bir evvelki veya bir daha evvelki aylarda satış yapılmışsa, emsal bedeli bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan "Ortalama satış fiyatı" ile hesaplanır. Bu esasın uygulanması için, aylık satış miktarının, emsal bedeli tayin olunacak her bir malın miktarına nazaran %25'ten az olmaması şarttır. Maliyet bedeli esasına göre; emsal bedeli belli edilecek malın, maliyet bedeli bilinir veya çıkarılması mümkün olursa, bu takdirde mükellef bu maliyet bedeline, toptan satışlar için %5, perakende satışlar için %10 ilave etmek suretiyle emsal bedelini bizzat belli eder. Bu iki yöntem de emsal bedelin tespitinde sonuç vermiyorsa emsal bedeli ilgililerin müracaatı üzerine takdir komisyonlarınınca takdir edilir.

28 Futures, İngilizcede sözlük anlamı olarak "gelecek" veya "gelecekle ilgili" anlamında kullanılmaktadır. Finans piyasalarında futures sözleşmelerini, geleceğe dönük alım ve satım işlemlerinin yapıldığı piyasalar olarak tanımlanır. (Ümit EROL; Vadeli İşlem Piyasaları Teori ve Pratik, İMKB Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul, 1999, s. 1.)

ile vade sonunda piyasada oluşan fiyat farkı karşı tarafa ödenir. Yapılan bu işlemin KDV kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği yönünde görüşlerin varlığının yanında kanımca bu işlemi de, sözleşmelerini Gelir Vergisi Kanunu'nun 37'nci maddesinin (2)'nci bendi kapsamında ticarî kazanç olarak düşünmek gerektiğinden Katma Değer Vergisi'nin doğması için yeterli bir emaredir.

Organize piyasalarda işlem görebilen opsiyon sözleşmelerinde ise future sözleşmelere benzer bir durum söz konusudur. Opsiyon sözleşmelerinde alınan bu hak karşılığında satıcıya (sözleşmeyi yazana) opsiyon primi denilen tutarın alıcı tarafından ödenmesi zorunludur. Bu durumda opsiyon sözleşmesinin fiyatı olarak düşünülecek olan opsiyon primi sözleşmeden cayılması durumunda alıcı da kalır, sözleşmeden vazgeçilmemesi durumunda da yine aynı prim opsiyon alıcısında kalır. Bu durumda opsiyon primi, her koşulda başlangıçta ödenen bir bedel olması münasebetiyle ve işlemin ticarî kazanç olarak değerlendirileceğinden KDV kapsamına alınması gerekmektedir.

SONUÇ

Fransa'da türev araç sözleşmelerinin vadelelerinde fiziki teslimlerin KDV'ye tabi olması önem taşımaktadır. Almanya'da ise fiziki teslim gerek-

meyen sözleşmelerden %25 ve bu oran üzerinden %5.5 bir ek oran ile toplamda %26.357 kadar tevkifat uygulanmakta ve Katma Değer Vergisi açısından ise bu araçların ihracında niteliğine göre KDV alınmamaktadır. Almanya'da fiziki teslim gereken türev araç sözleşmelerinden %19 oranında KDV alınmakta ve tüm türev araçlar damga vergisi ve intikal vergisinden istisna edilmiştir. Türkiye'de özellikle forward sözleşmelerin birçoğunun vadelelerinde fiziki teslimle sona erdiği düşünülürse ciddi bir vergi hâsılatı kaybının olduğu da aşikârdır. Bu nedenle özellikle fiziki teslim ile sona eren bu tarz sözleşmelerin, fiziki teslim anında KDV'nin de tahakkuk etmesi nedeniyle vergi hâsılatını artıracaktır.

KAYNAKÇA

AKGÜÇ, Öztin; Finansal Yönetim, Alıcılar Basım Yayın A.Ş., İstanbul, 1998,

ARIKAN, Ahmet Naci; Döviz Dayalı Olarak Yapılan Forward İşlemlerinin İşleyişi ve Vergi Usul Kanunu Açısından Değerlemesi, Vergi Dünyası, Sayı: 259, Mart 2003.

CHAMBERS, Nurgül; Türev Piyasalar, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., 2. Baskı, İstanbul, 2007.

CHANCE, Don M.; An Introduction to Option

29 Opsiyonlar ya da diğer bir ifadeyle opsiyon sözleşmeleri, bir varlığın ileri bir tarih için bugünden kararlaştırılmış bir fiyattan satın alma ve satma hakkı olarak tanımlanabilirken, değeri başka bir varlığın değerine bağlı olarak değişiklik gösteren türev araçlar olarak da tanımlanabilmektedir. İngilizce olan "Option" kavramının Türkçe karşılığını "seçenek-tercih" olarak belirtmek yanlış olmayacaktır. İngilizce kaynaklarda genellikle opsiyon sözleşmesi yerine de kullanılan "option (opsiyon)" kavramı Türkçe kaynaklarda da aynı şekilde kullanılmıştır. Bundan sonra opsiyon olarak ifade edilecek bu kavram, opsiyon sözleşmelerinin yerine de kullanılacaktır. Buna göre opsiyonlar ya da diğer bir ifadeyle opsiyon sözleşmeleri, bir varlığın ileri bir tarih için bugünden kararlaştırılmış bir fiyattan satın alma ve satma hakkı olarak tanımlanabilirken, değeri başka bir varlığın değerine bağlı olarak değişiklik gösteren türev araçlar olarak da tanımlanabilmektedir. (İhsan ERSAN; Finansal Türevler, Futures-Option ve Swap, Literatür Yayınları, İstanbul, 1998, s.178.) Opsiyon sözleşmesi, sözleşmeyi satın alan kişiye belli miktarda bir kıymeti belli bir fiyattan (kullanım fiyatı) ilerde belli bir tarihte veya öncesinde alma veya satma hakkı veren sözleşmedir. (Ahmet Naci ARIKAN (II); Opsiyon İşlemleri ve Amerika Birleşik Devletlerinde Opsiyon İşlemlerinin Vergilendirilmesi, Vergi Dünyası, Sayı: 320, Nisan 2008, s.56.)

Alınan bu hak karşılığında satıcıya (sözleşmeyi yazana) Opsiyon Primi denilen tutarın alıcı tarafından ödenmesi zorunludur. Opsiyon sözleşmelerinde prim, opsiyon sözleşmesini satın alan tarafın, opsiyon sözleşmesini satan tarafa ödediği fiyattır. Opsiyonu satan taraf, opsiyonu satın alan tarafa bir fiyat vermekte ve bu nedenle de fiyatlarda ki olası değişimlerin yaratacağı riski kendisi üstlenmektedir. Bir başka deyişle opsiyon alan tarafa bir sigorta hizmeti ya da bir garantili hizmet sunmaktadır. Sunulan bu fiyat garantisi hizmeti karşılığında opsiyon satan taraf, alan taraftan bir fiyat talep eder. Bu fiyata opsiyon primi adı verilir. Herhangi bir opsiyon alabilmek için, opsiyon alan taraf, anlaşmış olduğu ürün miktarı için, her bir ürün başına (örneğin her bir döviz birimi, ya da her bir hisse senedi başına) belli bir prim ödemek zorundadır. Primler borsalarda peşin olarak ödenirler ve opsiyon kullanılsın ya da kullanılsın, primler hiç bir zaman geri ödenmezler. Opsiyonları satın alan kişi ya da kurumun söz konusu opsiyonlara ilişkin vade sonuna kadar üç tercihi vardır; bu kişi ya da kurum, opsiyonu vadesinden önce satabilir, opsiyonu kullanabilir ya da vadeyi bekler yani mevcut opsiyonu kullanmaz. Opsiyonları satan kişinin de üç tercihi vardır ki bunlar, sattığı opsiyon sözleşmesini geri satın alabilir ki pozisyon kapatılmış olur. Alıcı taraf opsiyon hakkını kullanırsa karşılıklı yükümlülükler yerine getirilmiş olur ya da vadeye kadar opsiyonu alan taraf opsiyon hakkını kullanmadığı takdirde aldığı opsiyon priminden kar elde etmiş olur. Opsiyon sözleşmesinde "lehdar" terimi uzun pozisyon sahibini, "keşideci" kısa pozisyon sahibini, "ters işlem" ise uzun pozisyon sahibinin kısa, kısa pozisyon sahibinin ise uzun pozisyon almak suretiyle ilk pozisyonlarını kapatmalarını ifade eder. (VOBAŞ; Türev Araçlar Lisanslama Rehberi, VOBAŞ Yayınları, İzmir, 2011, s.188. http://www.tspakb.org.tr/tr/Portals/57ad7180-c5e7-49f5-b282-c6475cdeb7ee7/turev_araclar_MART_2011.pdf (çevrimiçi) (05.04.2011)) Opsiyonu satın alan taraf opsiyonda anlaşmış olan fiyat üzerinden ürünleri satın alırsa opsiyon kullanılmış ancak satın almaktan vazgeçerse opsiyon terk edilmiş kabul edilecektir. Opsiyonu kullanması halinde başlangıçta anlaşmış ve geçerli olan fiyata opsiyonun kullanma fiyatı (strike price) denilmekle birlikte borsalarda satılan opsiyonlarda birden fazla fiyatı kullanma alternatifini sunulurken alıcı olan kişi ya da kurum bu fiyatlar arasından seçme hakkına sahiptir. Kullanma fiyatları borsalarda spot fiyattan belirli standart aralıklarla kote edilirler. (M. Hadi EKİCİ; Opsiyon Kontratlarının Mahiyeti ve Vergi Kanunları Açısından Değerlendirilmesi, Vergi Dünyası, Sayı 225, Mayıs 2000, s.83.) Opsiyon sözleşmelerinin fiyatları tespit edildikten opsiyona konu olan kıymetin fiyatı, sözleşmenin gerçekleşme fiyatı, vadeye ne kadar süre kaldığı, faiz haddi ve söz konusu kıymetin volatilitesi (yoğunluğu) göz önüne alınmaktadır. (F. Eugene BRIGMAN & Lois C. GAPENSKI & Michael C. EHRHARDT; Financial Management Theory and Practice, The Dryden Press, USA, 1999, s.920.) Spekülatörler açısından opsiyon sözleşmelerini satın alırken dikkate alınması gereken belki de en önemli unsur, opsiyonun iktisap süresi zarfında opsiyon sözleşmesinin üzerine yazılan finansal kıymetin fiyatını doğru tahmin edebilmektir. Ancak sözleşme satıcıları, alıcılara nazaran fiyat değişimlerine karşı daha fazla bilgi sahibi olduklarından kar elde etme ihtimalleri daha yüksek olabilmektedir. (Pınar ÖZALP; Türev Araç Piyasalarının Finansal Sistemlerin İşleyişi İçindeki Rolü, T.C.Merkez Bankası Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2003, s.53-56.) Opsiyon sözleşmeleri; sözleşme ile alma ya da satma seçicilik hakkını veren "Satın Alma-Satma Opsiyonları", vadesinin dolup dolmamasına bağlı olarak opsiyonu kullanma hakkı veren "Amerikan-Avrupa Tipi Opsiyon" ve son olarak işlem gördüğü piyasa yapısına göre "Organize Olmuş-Tezgahüstü Opsiyonlar" olmak üzere üç şekilde sınıflandırmak mümkündür.

and Futures, The Dryden Pres, Florida, 1989.

ERGINCAN, Yakup; Endekse Dayalı Vadeli İşlem Sözleşmeleri Portföy Yönetiminde Kullanımı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Yayın No:33, Ankara, 1996.

EROL, Ümit; Vadeli İşlem Piyasaları Teori ve Pratik, İMKB Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul, 1999

ERSAN, İhsan; Finansal Türevler, Futures-Option ve Swap, Literatür Yayınları, İstanbul, 1998

HULL, John; Options, Futures and Other Derivatives, Prentice Hall, New Jersey, 1997.

KAYNAK, Harun; Genel Olarak Faiz Swapları ve Vergilendirme Sorunları, Vergi Dünyası, Sayı: 212, Nisan 1999

KIZILOĞLU, Şükrü & TAŞ, Metin; Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2011.

KOÇ, Selman; Yabancı Para Üzerinden Yapılan Vadeli Satışlarda Kur Farklarının KDV Karşısındaki Durumu, Vergi Dünyası, Sayı 334, Haziran 2009

LEVINSON, Marc; Finansal Piyasalar Kılavuzu, çev. Cengiz YAVİLİOĞLU, İlhan EGE, Gülizar KURT, 1.Baskı, Liberte Yayınları, Ankara, 2007,

OKTAR, Salim Ateş; Vergi Hukuku, Türkmen Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul, 2011.

ÖNCEL, Mualla & KUMRULU, Ahmet & ÇAĞAN, Nami; Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, 19. Baskı, Ankara, 2010

TENKER, Nejat; Finansal Muhasebe, Gazi Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 1999.

YALÇIN, Yalçın; Döviz Üzerinden Yapılan Vadeli İşlemlerde Sonradan Ortaya Çıkan Kur Farkının KDV Kanunu Karşısındaki Durumu, Vergi Dünyası, Sayı 349, Eylül 2010

www.danistay.gov.tr

www.gib.gov.tr